

X. Rakennustarkastuskonttori.

Rakennustarkastajan maistraatille toiminnastaan vuodelta 1928 lähettämä kertomus oli seuraavansisältöinen:

Rakennustoiminta kertomusvuonna oli erittäin vilkasta, mikä näkyy seuraavista tilastotiedoista:

Lopputarkastuksessa hyväksytyjä uudisrakennuksia oli 189, joiden kuutiosisäly oli 2,108,840 m³. Jos rakennuskustannukset, tontin hintaa lukuunottamatta, lasketaan 350 markaksi kuutiometriltä, joka lienee oikeutettua siihen nähden, että tilastoon otetaan myöskin puu- ja muut yksinkertaisemmat rakennukset, kiinnitettiin vuoden varrella uudisrakennuksiin pääkaupungissa n. 738,094,000 markan suuruinen pääoma¹⁾. Samojen laskuperusteiden mukaan oli yksilöhinta vuonna 1927 320 markkaa, uudisrakennusten kuutiosisäly 1,535,579 m³ ja kiinnitetty pääoma 491,385,280 markkaa¹⁾. Vastaavat luvut vuodelta 1926 olivat 300 markkaa, 1,253,666 m³ ja 376,099,800 markkaa¹⁾.

Lisätulleita asuinhuoneistoja oli kaikkiaan 4,957, joissa oli 6,729 huonetta ja 4,798 keittiötä eli kaikkiaan 11,527 asuinhuonetta. Vuoden varrella muihin kuin asuintarkoituksiin valmistuneiden huoneistojen pinta-ala oli 167,336 m² ja, edellyttäen tavallisen huoneen suuruudeksi 30 m², vastasi mainittu ala n. 5,577 huonetta. Huoneiden vuosituotanto oli siten 17,104.

Vuoden varrella purettiin 106 taloa, joissa oli 1,182 huonetta. Todellinen huoneiden lisäys oli siis 15,922.

Vuoden varrella lisäarakennetut 4,957 asuinhuoneistoa jakaantuivat suuruuden mukaan seuraavasti:

	Asuin- huoneis- toja kaik- kiaan.	Niistä Vallilassa, Touko- lassa ja Käpylässä.		Asuin- huoneis- toja kaik- kiaan.	Niistä Vallilassa, Touko- lassa ja Käpylässä.
Yksityisiä huoneita	107	2	6 huonetta ja keittiö ..	68	—
Asuinkeittiöitä	1,509	210	7 » » » ..	33	—
1 huone ja keittiö	1,779	242	8 » » » ..	20	1
2 huonetta	55	—	9 » » » ..	8	—
2 huonetta ja keittiö ..	783	41	Huoneistoja, joissa oli useampia huoneita ..	3	—
3 » » » ..	234	7			
4 » » » ..	234	1			
5 » » » ..	124	1			
				<hr/>	
			Yhteensä	4,957	505

Edellämainituissa huoneistoissa oli 2,885 kylpyhuonetta ja 190 suihkuhuonetta.

¹⁾ Nämä numerot poikkeavat jonkinverran Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa v:ltä 1929 julkaissuista tiedoista johtuen eri laskumenetelmästä.

Muiden huoneistojen pinta-ala, 167,336 m², jakautui seuraaviin erilaatui-
siin huoneistoihin:

	m ² .		m ² .
Puotihuoneistoja	12,360	Ruokala- ja kahvilahuoneistoja ..	3,017
Varastohuoneita	51,916	Saunoja	5,008
Tehdas- ja työhuoneita	26,102	Kouluja	4,633
Autotalleja	20,893	Sairaalahuoneistoja	20,372
Konttorihuoneistoja	11,384	Kirkkoja ja kokoushuoneita	7,135
Elokuvahuoneistoja	1,538	Lämmittämättömiä huoneita	2,978
		Yhteensä	167,336

Huoneluku vastarakennettua huoneistoa kohti vuosina 1922—28 ilmenee
seuraavasta yhdistelmästä:

Vuosi.	Huoneistoja.	Huoneita.	Huoneita huo- neistoa kohti.
1922	740	1,895	2.6
1923	738	2,541	3.4
1924	1,469	4,856	3.5
1925	2,089	6,356	3.0
1926	3,321	8,974	2.7
1927	4,628	11,250	2.4
1928	4,957	11,527	2.3

Ylläolevista numeroista näkyy, että huoneiden luku huoneistoa kohden
on vuodesta 1924 lähtien säännöllisesti pienentynyt.

Vuoden varrella sovellettiin tarkastuksia tehtäessä uusia menettely-
tapoja, mikä tuotti lisätyötä rakennustarkastuskonttorille. Etenkin työpii-
rustusten, rakennepiirustusten ja laskelmien tarkastustavan koventaminen
lisäsi suuresti virkailijain työtä. Tämän toimenpiteen kautta voitettiin
kuitenkin se, että konttorin arkistopiirustukset tarkasti osoittavat rakennus-
tavan ja lopullisen pohjamuodon, mikä tulevaisuudessa muutostöitä tehtäessä
on arvaamattomasta merkityksestä. Sen lisäksi pakoitti se arkkitehdin ja
rakennusinsinöörin kiinteään yhteistyöhön, mikä rakenteiden suunnitteluun
nähdén oli suureksi eduksi. Sitäpaitsi voivat konttorin tarkastajat aina olla
varmat siitä mitä piirustuksia rakennuspaikalla on seurattava.

Seuraava taulukko, jossa on tietoja rakennusyritysten lukumäärästä,
joita varten rakennustarkastuskonttorissa oli tarkastettu piirustukset, valaisee
selvästi konttorin työtaakkaa vuosina 1928, 1927 ja 1926.

	1928.		1927.		1926.	
	Tarkastet- tujen piir- rustusten lukumäärä.	Kuutio- sisältö, m ³ .	Tarkastet- tujen piir- rustusten lukumäärä.	Kuutio- sisältö, m ³ .	Tarkastet- tujen piir- rustusten lukumäärä.	Kuutio- sisältö, m ³ .
Tammikuu ..	15	132,474	2	14,293	23	83,140
Helmikuu ...	19	138,070	12	175,455	15	144,195
Maaliskuu ...	31	314,041	15	171,906	9	138,422
Huhtikuu ...	24	355,019	21	224,187	22	251,350
Toukokuu ...	24	282,600	22	197,480	14	188,280
Kesäkuu ...	21	266,442	43	317,725	15	76,007
Heinäkuu ...	110	713,509	22	335,558	14	87,021
Elokuu	20	261,294	11	187,858	16	183,197
Syyskuu ...	14	199,474	14	159,015	18	147,907
Lokakuu ...	8	74,772	16	116,499	9	131,560
Marraskuu ...	14	25,115	19	197,414	23	75,990
Joulukuu ...	11	119,365	6	9,814	29	141,599
Yhteensä	311	2,882,175	203	2,107,204	207	1,648,668

Luvuista näkyy, että konttorin virkamiehet, varsinkin kesän aikaan, olivat ylenmäärin rasitettuja.

Tarkastettujen työ- ja rakennuspiirustusten lukumäärä vuosina 1928 ja 1927 ilmenee seuraavasta yhdistelmästä:

Vuosi.	Työpiirustuksia.	Rakennuspiirustuksia.	Rakennepiirustuksia.	Tarkastettuja välikattoja, m ² .
1928	811	1,112	3,772	671,857
1927	—	495	3,687	515,552

Vasta kertomusvuonna konttorin onnistui pakoittaa rakennuttajat jotta-kuinkin säännöllisesti jättämään työpiirustukset tarkastettavaksi. Rakennepiirustuksia sitä vastoin on jo ennenkin tarkastettu melkein yhtä paljon kuin kertomusvuonnakin.

Tämän lisäksi suoritettiin rakennustarkastuskonttorin kautta 132 rakennusten lopputarkastusta sekä monia välitarkastuksia ja maistraatintarkastuksia. Tähän on lisättävä arkkitehtitarkastajien aitatarkastukset ja kirjoihin merkitsemättä jätetyt vähemmän tärkeät tarkastukset rakennuspaikoilla.

Konttorin insinöörit toimittivat 141 rakennustarkastusta lukuunottamatta lukuisia perustus- ja välitarkastuksia, joita ei merkitä kirjoihin.

Yllämainitusta selviää, että rakenne- ja työpiirustusten tarkastukseen nähden on saatu aikaan suuri parannus, mikä tietysti on eduksi rakennustason kohottamiselle ja hyvälle rakentamiselle.

Rakennuspiirustusten tarkastamisessa noudatettiin vuoden kuluessa rakennuskorkeuteen nähden samoja periaatteita kuin edellisenäkin vuonna. Ullakkokerroksen sisustamista sisäänvedettyine ulkomuureineen vastustettiin samalla kuin puollettiin yhtä metriä korkeampaa julkisivua. Jos on ollut tarpeellista tehdä pienehköjä poikkeuksia rakennuskorkeusmääräyksiin, jotta saataisiin yhtenäinen listakorkeus viereisen talon kanssa on konttori rakennustaiteellisista syistä puoltanut sitä. Niillä alueilla, joissa kaupunki on myynyt tontteja ja joille julkisivukaavio on hyväksytty, on toiminta yhtenäisen ja rauhallisen katukuvan aikaansaamiseksi ollut verrattain yksinkertaista, mutta kaupungin vanhoissa osissa on julkisivumuovailuissa usein ollut erikoisen vaikeata pakottaa rakentajia seuraamaan rakennustarkastuskonttorin antamia ohjeita ja määräyksiä. Suuri osa arkkitehtikuntaa teki kuitenkin kaiken voitavansa auttaakseen konttoria sen pyrkiessä luomaan rauhallisen ja yhtenäisen katukuvan.

Mitä pohjasovitukseen tulee, konttori pyrki, kuten edellisenäkin vuonna luomaan yksinkertaisen ja konsentroidun pohjasovitelman. Tämä koski etenkin pienempiä huoneistoja, joissa jokainen neliometri on suuriarvoinen, niissä otettiin huomioon käytännölliset ja taloudelliset näkökohdat pohjaratkaisua arvosteltaessa.

Yksityishuoneet keittoalkooveineen parantuivat monessa tapauksessa sikäli, että keittoalkoviin laitettiin ikkuna, mikä lisäsi mahdollisuutta käyttää huonetta asuintarkoitukseen. Yhä useammin varustettiin pienemmätkin huoneistot kylpyhuoneella tai suihkuhuoneella, mikä kehitys sosialiselta kannalta katsoen on sängen ilahduttavaa. Ulko-osissa kaupunkia oli hyvin tavallista, että talon asukkaita varten rakennettiin yhteinen saunalaitos. Vuoden varrella rakennettiin n. 5,000 m² uusia saunoja, mikä selvästi osoittaa terveydellisten olojen parantuneen.

Esimerkkinä rakennustoiminnan aikaansaannoksista vuoden varrella selostettakoon seuraavassa muutamia kertomusvuonna rakennettuja uudisrakennuksia:

Vuoden varrella rakennettu tontti n:o 15 Helsinginkadun varrella, korttelissa n:o 349, XII kaupunginosassa, rajoittui pohjoisessa Helsinginkujaan ja etelässä edellämainittuun katuun, joista kuja sijaitsee huomattavasti korkeammalla kuin katu. Tätä seikkaa käytettiin hyväksi siten että pihamaan alle rakennettiin suuri tilava elokuvateatteri etuhuoneineen ja kadun puolelle sijoitettiin myymälähuoneistoja sekä toiseen kerrokseen suurehko kahvila. Ylemmissä kerroksissa oli asuinhuoneistoja, kujanpuoleisessa rakennuksessa yksityishuoneita keittokomeroineen ja Helsinginkadun puolella korkeintaan kahden huoneen ja keittiön huoneistoja, joissa eteisen lisäksi tilava halli lisäsi asuinhuoneiden lukua. Pohjasovitus portainen oli erittäin selväpiirteinen ja julkisivussa jonkinverran kuivine muotoineen oli onnistuneella tavalla korostettu elokuvasalin ja kahvilan sisäänkäytävää. Piirustukset olivat arkkitehtien S. Frosteruksen ja O. Gripenbergin laatimat.

Tontille Pohjolankatu n:o 1, korttelissa n:o 821 Käpylässä rakennettiin nelikerroksinen rakennus myymälähuoneistoinen pohjakerroksessa ja asuinhuoneistoinen yläkerroksissa. Suurimmat huoneistot ovat 6 huoneen ja keittiön huoneistoja ja kaikissa huoneistoissa on kylpyhuone. Erikoista huomiota ansaitsevat yksityishuoneet makuu- ja valoisine keittokomeroineen, jotka hyvin tyydyttävät lapsettoman nuoren perheen asuntotarpeen. Julkisivut yksinkertaisine muotoineen ja suurine ikkunoineen sopeutuivat hyvin puutarhakaupunginosan tyyliin ja tontille vapaasti sijoitettu rakennus antoi tilaisuuden puuistutuksiin naapuritonttia vastaan. Rakennuksen piirustukset olivat arkkitehti A. Willbergin laatimat.

Anjalantien n:oon 1, korttelissa n:o 555 Vallilassa rakennettu talo oli samanmallinen, vaikka siellä ei ollut kylpyhuoneita. Erikoisen onnistunut oli suuri pihamaa leikkikenttineen, radiomastoineen ja istutuksineen. Julkisivujen rakennuslamellit oli maalattu siten, että ne vaikuttivat pihakuvan vilkastuttamiseen. Piirustukset olivat professori A. Lindgrenin laatimat.

Tässä yhteydessä lienee sopivaa esittää mallipiirustukset Toukolan aluetta varten, jossa rakennustoiminta on ollut erittäin vilkasta. Mallipiirustukset olivat tarkoitetut yksikerroksisia omakotirakennuksia varten, joiden kellarikerroksessa on pesutupa, sauna, työhuone tai autotalli, pohjakerroksessa 2 huonetta, keittiö ja eteinen ja ullakkokerroksessa huone ja keittiö. Molemmissa kerroksissa on W. C., jota vastoin ei rakennukseen ole sisustettu kylpyhuonetta. Lopputarkastuksessa todettiin kuitenkin, että toinen alakerron huoneista tavallisesti oli vuokrattu asukkaille, jotka käyttivät keittokojeenaan uunin eteen sijoitettuja irtoneisia Bolinder-helloja tai primuskeittiiöitä. Näin ollen on omakotialueella käytetty yksityishuonetta perheasuntona vieläpä siten, että eteinen ja käymälä ovat perheille yhteisiä mitä tuskin on tarkoitettu. Rakennustyyppi tuntuu tämän johdosta liian suurelta ja kulnee vielä vuosia ennenkuin vähävaraiset perheet yleisesti käyttävät kahden huoneen ja keittiön asuntoja. Luonnollisempaa olisi sen tähden pyrkiä pienempään tyyppiin, jotta tulos sosialiselta kannalta olisi tyydyttävämpi.

Itäisissä ja koillisissa kaupunginosissa olivat vähävaraisten asunnot useimmiten ylläesitetyn mallisia. On pidettävä sangen valitettavana yksityishuoneiden suurta osuutta asuntotuotannossa, mikä asianhaara riippunee verrattain korkeista tonttihinnoista ja rakennuskustannuksista ja joka vasta vähitellen asutokulttuurin kohotessa saadaan korjatuksi.

Länsi osissa kaupunkia Töölön alueella esiintyvät asuntotyypit ja rakennukset poikkeavat suurella määrällä esitetyistä. Yksityishuoneita oli paljon vähemmän, mutta tässäkin osassa kaupunkia olivat pienet, huoneen ja keittiön tai kahden huoneen ja keittiön huoneistot hyvin lukuisia.

Tontille n:o 15 Mechelininkadun varrella, korttelissa n:o 429 XIII kaupunginosassa rakennettu rakennus muodostaa tonttilamellin suurella yhtenäisesti rakennetussa Arkadian- ja Sammonkadun välisessä korttelissa. Koko rakennusryhmässä oli tiiliset julkisivut ja tiilikatot ja pohjakerroksen pilasterijärjestys ja yhtenäinen kattolista yhdistävät onnistuneella tavalla koko korttelin suureksi mahtavaksi kokonaisuudeksi. Yksitoikkoisuuden välttämiseksi olisi kuitenkin pintakäsittelyn avulla pitänyt korostaa tonttilamellin yksilöllisyyttä paljon jyrkemmin kuin mitä on tehty. Pohjaratkaisuun nähden on rakennus varsin onnistunut. Rakennuksessa, jossa on kaksi porrasta, on jokaisen porrastason kohdalla kaksi 2 huoneen ja keittiön huoneistoa ja kaksi yksityishuonetta. Suurempiin huoneistoihin sijoitettu, jonkinverran ahdas halli muodostaa kuitenkin asuinhuoneolisäyksen ja puotihuoneistot asuinhuoneineen ovat tyyppiltään onnistuneita asuntokaupunginosan pikkukauppoja varten. Piirustukset ovat arkkitehti T. A. Elon laatimat.

Tontille n:o 61 Runeberginkadun varrella, korttelissa n:o 473 XIV kaupunginosassa rakennettiin pohjasovitukseltaan selväpiirteinen ja käytännöllinen rakennus, jossa huoneistot oli käytännöllisesti järjestetty. Mutta huomio kiintyy etenkin taiteelliseen kulmaratkaisuun; rakennus kohoaa Runeberginkadulle päin, mikä onnistuneesti korostaa rakennuksen kulmaosaan sijoitettua pääosaa. Piirustukset ovat arkkitehtien O. Sahlbomin ja F. A. Virran laatimat.

Samoin oli tontille n:o 6 Etelä Hesperiankadun varrella, korttelissa n:o 447 XIII kaupunginosassa rakennettu talo erittäin onnistunut: pohjasovitus oli selvä ja kaksine sydänmuurineen konstruktiiivisesti hyvä ja huoneistot olivat yksinkertaisia ja hyvin järjestettyjä. Tornikorotus kulmassa oli puolustettavissa. Arkkitehti A. Ekman oli laatinut piirustukset.

Vanhassa osassa kaupunkia olivat rakennustyyppit jonkinverran eroavia siinä suhteessa, että suurempia huoneistoja oli enemmän.

Tontille n:o 21 Tehtaankadulla, korttelissa n:o 126, VII kaupunginosassa rakennettiin talo, jonka kulmaan sisustettiin suuria loistohuoneistoja, minkä tontin kolmiomainen muoto ja hyvä asema teki mahdolliseksi. Iso kulmahuone, tilava halli ja käytännöllisesti järjestetty huonerivi on hyvin onnellisesti ratkaistu. Pienemmätkin huoneistot olivat käytännöllisiä. Julkisivu oli onnistunut, yksinkertainen, korostettuine kulmaratkaisuineen. Piirustukset olivat arkkitehti T. A. Elon laatimat.

Tontille n:o 10 Vuorimiehenkadun varrella, korttelissa n:o 100 B, VII kaupunginosassa rakennettiin suurehkoja, kaikilla mukavuuksilla ja eri keittiöportailta varustettuja huoneistoja, joita m. m. juuri viime mainitusta syystä voidaan pitää esikuvana. Huoneiden sijoitus oli hyvä ja huoneet olivat tilavat. Rauhallinen julkisivu oli todistuksena siitä mitä yhtenäinen kattolista voi vaikuttaa. Julkisivuun sijoitetut ulkonemat korostivat onnistuneesti tonttilamellia korttelissa. Viereiset vanhat talot olisi rakennettava yhtä korkeiksi kuin uudet. Piirustukset olivat arkkitehti B. Liljeqvistin laatimat.

Korkeavuorenkadun tontille n:o 31, korttelissa n:o 105 VII kaupunginosassa rakennettu talo osoittaa miten rakennusjärjestys, sikäli kuin se koskee vanhempia kaupunginosia, pakoittaa epäsäännölliseen pohjaratkaisuun; valaistusolot on kuitenkin saatu siedettäväksi yhdistämällä kaksi tai useampia tontteja.

Jos rakennusrajoja käytettäisiin voitaisiin tosin saada myöskin säännöllinen T-muotoinen rakennusryhmä, jonka kautta pihojen muoto tulisi säännöllisemmäksi. Talossa oli tavallisia pieniä verrattain mukavasti järjestettyjä huoneistoja. Kadun jyrkkä nousu pitkin tonttia oli syynä siihen että julkisivuryhmä oli tehty porrasmaiseksi. Piirustukset olivat arkkitehti E. Toivosen laatimat.

Tontti n:o 5 Vuorimiehenkadun varrella, korttelissa n:o 100 A VII kaupunginosassa oli maastosuhteiden ja tontin pohjoisosan rajoitetun rakennuskorkeuden pakosta muodostettu rauhalliseksi kuutioksi suuren penkeröidyn pihan ympärille, pääsisäänkäytävä oli sijoitettu Vuorimiehenkadun puolelle. Verrattain lukuisat portaat tekivät pohjasovituksen konsentroiduksi ja suuret huoneistot halleineen oli onnistuneesti ratkaistu. Hallien liian kapeaa muotoa vastaan voisi kuitenkin tehdä muistutuksen. Julkisivun käsittely oli onnistunut ja korttelin läntinen osa oli mainitun talon rakentamisen kautta saanut rauhallisen, linnamaisen ratkaisun. Etupihaa rajoittava muuri eristi sen naapureista. Piirustukset olivat arkkitehtien S. Frosteruksen ja O. Gripenbergin laatimat.

Yllä esitetyistä esimerkeistä näkee selvästi rakennustoiminnan saavutukset vuoden kuluessa ja osoittavat ne, että on pyritty selvempään pohjasovitukseen ja rauhallisempaan julkisivukäsittelyyn yhtenäisen rauhallisen katukuvan eduksi.

Kertomusvuoden kuluessa valmistui kaupungissa sitä paitsi julkisia ja puolijulkisia rakennuksia, jotka herättävät huomiota.

Etenkin tontille n:o 21 b Yrjönkadun varrella, korttelissa n:o 64 IV kaupunginosassa rakennettu Uimahalli oli pohjaratkaisuunsa nähden mielenkiintoinen. Syystä, että tontilla oli ainoastaan n. 5 m:n pituinen julkisivu, oli aivan oikein korottaa se tornimaiseksi. Uima-altaat ja saunat olivat ilman ikkunoita ja päivänvaloa, ja on tämä järjestelytapa lämmönsäästöön nähden taloudellinen, ilman terveydellisiä epäkohtia. Muutkin huoneistot olivat onnistuneita. Erittäin tunnollisesti tehdyt sisustukset ja käytännöllinen pintakäsittely asettaa rakennuksen huomattavalle sijalle julkisten rakennusten joukossa. Piirustukset olivat arkkitehti V. Vähäkallion laatimat.

Toisena esimerkkinä mainittakoon vuoden kuluessa valmistunut taidehalli, joka on rakennettu tontille n:o 3 Nervanderinkadun varrella, korttelissa n:o 401 XIII kaupunginosassa. Pohjakerrokseen oli sijoitettu suuri eteishalli, kanslia, talonmiehen asunto ja klubihuoneistoja keittiöineen ja yläkerrokseen suuret näyttelysalit. Pohjasovitus hyvin järjestettyine kierto- ja kulkuneineen, ja erinomaisesti valaistuine saleineen oli hyvin onnistunut ja yksinkertainen julkisivukäsittely oli miellyttävä, mutta olisi ehkä vaatinut parempaa rakennusainetta ja pintakäsittelyä. Piirustukset olivat arkkitehtien H. Ekelundin ja J. Eklundin laatimat.

Viimeisenä mainittakoon tontille n:o 5 Apollonkadun varrella, korttelissa n:o 448 XIII kaupunginosassa rakennettu metodisti-episkopalian seurakunnan kirkko- ja asuinrakennus. Kirkko ja torni on rakennettu tontin kulmaan, korkealle kukkulalle ja liitetty asunto-osaan hyvin onnistuneesti. Muutenkin on pohjaratkaisua pidettävä onnistuneena. Asunnot, koulusalit, sairaalaoasasto ja kokoushuoneet oli sopivalla tavalla sijoitettu niille varattuihin rakennuksen osiin. Julkisivukäsittely oli yksinkertainen ja kirkko-osan muovailu kauniine, siroine tornimuotoineen erittäin kaunis, jonka lisäksi kirkko-osan liittäminen viereiseen asuinrakennukseen Vänrikki Stoolinkadun puolella oli taitavasti tehty. Koko rakennusryhmä oli rakennustaiteellisesti onnistunut lisäys katukuvaan. Piirustukset olivat arkkitehti A. Willbergin laatimat.

Kuten edelläesitetystä selviää, on rakennustoiminnassa huomattavissa kehitys parempaan päin etenkin pohjasovitukseen ja julkisivukäsittelyyn nähden, mutta pihamaiden järjestely ja etenkin suurien yhteisten pihamaiden istutukset Töölön kaupunginosassa on kokonaan laiminlyöty.

Kun rakennusjärjestyksessä ei ole selviä määräyksiä pihamaiden istutusten suhteen, ehdotti rakennustarkastuskonttori muutamia vuosia sitten, että asia järjestettäisiin tontin kauppakirjaan ja tonttikarttaan otetuilla erikoismääräyksillä. Rahatoimikamari ei kuitenkaan ratkaissut asiaa vuoden kuluessa.

Asia olisi kuitenkin helposti järjestettävissä, jos tontteja myydessä kauppakirjaan otettaisiin erikoismääräys, ja jos sen noudattamisen valvonta uskottaisiin puutarhalautakunnalle. Teknillisessäkään suhteessa ei asia tuottaisi vaikeuksia, vaikka pihamaan alla oleva tilakin käytettäisiin rakennustarkoituksiin.

Tukholmasta hankittiin seuraavat tiedot erilaatuisia istutuksia varten tarvittavan ruokamultakerroksen paksuudesta: puita varten 2.50 m, jos multakerroksessa on 1.10 m:n säde, suurempia pensaita varten 1.00 m, säteen ollessa 0.70 m, pienempiä pensaita varten 0.80 m, jos säde on 0.50 m, aurinkoisia ruohokenttiä varten 0.40 m, sekä varjossa olevia ruohokenttiä varten 0.30 m.

Nämä tiedot osoittavat, että istutusten järjestely vaatii verrattain pieniä lisäkustannuksia kunhan asian oikeudellinen puoli saadaan järjestetyksi.

Samalla vaatisi kysymys rikkalaatikkojen sijoituksesta ratkaisunsa ja ainoa tapa, joka voidaan hyväksyä on että ne sijoitetaan erikoisesti niitä varten rakennettuihin pieniin rakennuksiin.

Pihamaiden järjestelyllä ja istuttamisella on merkityksensä ei ainoastaan lisäämällä yksityisissä kortteleissa asuvien viihtyisyyttä, vaan muodostavat ne huomattavan lisän yleisiin puistoihin ja istutuksiin ja antavat tiheästi rakennetuille kaupunginosille väriä ja vaihtelua asukkaiden iloksi.

Yllämainittu selostus osoittaa rakennustarkastuskonttorin monipuolista työtä ja pyrkimystä aikaansaada rauhallinen katukuva ja taloudellisesti ratkaistu pohjamuoto rakentajille eduksi ja asukkaille viihdytykseksi.